

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการศึกษา

ประเทศไทยได้เริ่มมีการดำเนินการงานด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ และสังคมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 โดยมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเป็นกรอบความคิดในการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจ กำลังเงิน กำลังคน และการดำเนินการในกิจการต่างๆ ของรัฐ หรือขยายกิจกรรมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างระบบการผลิต การจำหน่าย และความเป็นอยู่ของประชาชน เพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาทางด้าน เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการพัฒนาด้านความเป็นอยู่ของประชาชน อย่างไรก็ตามจากสถิติผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ราคาคงที่ปี พ.ศ.2515 ของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.2523-2531 ดังแสดงในตารางที่ 1.1 และสัดส่วนของมูลค่าการผลิตในแต่ละสาขาการผลิตในตารางที่ 1.2 จะเห็นได้ว่า สัดส่วนของผลผลิตสาขาเกษตรกรรมยังอยู่ในระดับสูงแต่สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่เดียวกันแนวโน้มของสัดส่วนของผลผลิตสาขาอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้แล้วสัดส่วนของผลผลิตในสาขาอื่นๆ ก็อยู่ในระดับเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนผลผลิตในแต่ละสาขาการผลิต จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยยังคงมีพื้นฐานการผลิตและการค้าในสินค้าเกษตรกรรม โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 20

เนื่องจากการผลิตในสาขาเกษตรกรรมเป็นการผลิตที่มีความยืดหยุ่นต่ำ การเพาะปลูกขึ้นกับฤดูกาล และมีความเสี่ยงในการผลิตสูง อีกทั้งมูลค่าเพิ่มจากการผลิตก็ต่ำกว่าการผลิตสินค้าในสาขาอุตสาหกรรม ดังนั้นรัฐบาลจึงได้พยายามให้มีการพัฒนาระบบการผลิต และแนวทางทั้งของการพัฒนานี้ คือ การพยายามกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของการผลิตในสาขาอุตสาหกรรมในประเทศ โดยการใช้นโยบายหรือมาตรการส่งเสริมต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1.3 แสดงถึงอัตราการขยายตัวของภาคการผลิตในสาขาการผลิตต่างๆ ของประเทศ ระหว่างปี พ.ศ.2523-2531 พบว่า อัตราการขยายตัวของการผลิตในสาขาเกษตรกรรมได้ลดลงจากร้อยละ 5 ในปี พ.ศ.2524 เป็นร้อยละ 1.39 ในปี พ.ศ.2529 และ

ตารางที่ 1.1 ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2515 จำแนกตามสาขาการผลิต

หน่วย : ล้านบาท

	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
การเกษตร	61,770	65,093	67,082	70,061	73,977	78,539	79,633	77,163	83,772
กลีกรวม	39,783	42,083	43,311	45,788	48,775	51,620	49,459	47,011	52,815
ปศุสัตว์	7,461	7,629	8,177	8,464	8,971	9,352	10,946	11,557	12,244
ประมง	3,143	3,977	3,745	4,008	3,974	4,105	4,578	4,319	4,310
ป่าไม้	2,610	2,325	2,209	2,188	2,185	2,117	2,304	2,171	2,072
บริการทางการเกษตร	2,265	2,467	2,456	2,084	2,283	2,420	2,298	2,265	2,363
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	6,508	6,612	7,184	7,529	7,789	8,925	10,048	9,840	9,968
เหมืองแร่และการขุดหิน	7,917	7,638	8,077	7,988	9,535	9,901	9,431	10,410	11,818
อุตสาหกรรม	64,984	69,069	70,823	76,773	81,962	81,463	88,884	101,414	114,038
การก่อสร้าง	13,478	14,298	14,202	15,787	17,547	16,635	16,157	17,470	19,866
ไฟฟ้าและประปา	5,908	6,591	7,548	8,253	9,023	9,934	11,162	12,161	13,787
คมนาคมและขนส่ง	20,045	20,641	22,711	24,536	27,074	28,171	30,115	32,701	36,240
คำสั่งและค้าปลีก	50,677	55,096	54,508	57,617	62,074	64,162	67,827	74,730	84,613
ธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์	8,286	8,353	9,158	10,524	11,534	11,772	11,956	15,252	18,060
ที่อยู่อาศัย	14,289	14,929	15,490	16,059	16,649	17,357	17,995	18,971	20,215
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	15,437	16,822	17,820	20,103	19,958	21,358	21,995	22,683	23,550
บริการ	36,681	39,909	43,961	47,707	51,405	54,821	57,454	63,406	69,415
ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ(GDP)	299,472	318,439	331,380	355,408	380,738	394,113	412,609	446,361	495,374

ที่มา : รายได้ประชาชาติของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี้

ตารางที่ 1.2 สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2515 จำแนกตามสาขาการผลิต

หน่วย : ร้อยละ

	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
การเกษตร	20.63%	20.44%	20.24%	19.71%	19.43%	19.93%	19.30%	17.29%	16.91%
กลีกรวม	13.28%	13.22%	13.07%	12.88%	12.81%	13.10%	11.99%	10.53%	10.66%
ปศุสัตว์	2.49%	2.40%	2.47%	2.38%	2.36%	2.37%	2.65%	2.59%	2.47%
ประมง	1.05%	1.25%	1.13%	1.13%	1.04%	1.04%	1.11%	0.97%	0.87%
ป่าไม้	0.87%	0.73%	0.67%	0.62%	0.57%	0.54%	0.56%	0.49%	0.42%
บริการทางการเกษตร	0.76%	0.77%	0.74%	0.59%	0.60%	0.61%	0.56%	0.51%	0.48%
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	2.17%	2.08%	2.17%	2.12%	2.05%	2.26%	2.44%	2.20%	2.01%
เหมืองแร่และการขุดหิน	2.64%	2.40%	2.44%	2.25%	2.50%	2.51%	2.29%	2.33%	2.39%
อุตสาหกรรม	21.70%	21.69%	21.37%	21.60%	21.53%	20.67%	21.54%	22.72%	23.02%
การก่อสร้าง	4.50%	4.49%	4.29%	4.44%	4.61%	4.22%	3.92%	3.91%	4.01%
ไฟฟ้าและประปา	1.97%	2.07%	2.28%	2.32%	2.37%	2.52%	2.71%	2.72%	2.78%
คมนาคมและขนส่ง	6.69%	6.48%	6.85%	6.90%	7.11%	7.15%	7.30%	7.33%	7.32%
ค้าส่งและค้าปลีก	16.92%	17.30%	16.45%	16.21%	16.30%	16.28%	16.44%	16.74%	17.08%
ธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์	2.77%	2.62%	2.76%	2.96%	3.03%	2.99%	2.90%	3.42%	3.65%
ที่อยู่อาศัย	4.77%	4.69%	4.67%	4.52%	4.37%	4.40%	4.36%	4.25%	4.08%
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	5.15%	5.28%	5.38%	5.66%	5.24%	5.42%	5.33%	5.08%	4.75%
บริการ	12.25%	12.53%	13.27%	13.42%	13.50%	13.91%	13.92%	14.21%	14.01%
สัดส่วนของผลผลิตประชาชาติ	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.3 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2515 จำแนกตามสาขาการผลิต

หน่วย : ร้อยละ

	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
การเกษตร	5.38%	3.06%	4.44%	5.59%	6.17%	1.39%	-3.10%	8.56%
กลีกรวม	5.78%	2.92%	5.72%	6.52%	5.83%	-4.19%	-4.95%	12.35%
ปศุสัตว์	2.25%	7.18%	3.51%	5.99%	4.25%	17.04%	5.58%	5.94%
ประมง	26.54%	-5.83%	7.02%	-0.85%	3.30%	11.52%	-5.66%	-0.21%
ป่าไม้	-10.92%	-4.99%	-0.95%	-0.14%	-3.11%	8.83%	-5.77%	-4.56%
บริการทางการเกษตร	8.92%	-0.45%	-15.15%	9.55%	6.00%	-5.04%	-1.44%	4.33%
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	1.60%	8.65%	4.80%	3.45%	14.58%	12.58%	-2.07%	1.30%
เหมืองแร่และการขุดหิน	-3.52%	5.75%	-1.10%	19.37%	3.84%	-4.75%	10.38%	13.53%
อุตสาหกรรม	6.29%	2.54%	8.40%	6.76%	-0.61%	9.11%	14.10%	12.45%
การก่อสร้าง	6.08%	-0.67%	11.16%	11.15%	-5.20%	-2.87%	8.13%	13.71%
ไฟฟ้าและประปา	11.56%	14.52%	9.34%	9.33%	10.10%	12.36%	8.95%	13.37%
คมนาคมและขนส่ง	2.97%	10.03%	8.04%	10.34%	4.05%	6.90%	8.59%	10.82%
ค้าส่งและค้าปลีก	8.72%	-1.07%	5.70%	7.74%	3.36%	5.71%	10.18%	13.22%
ธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์	0.81%	9.64%	14.92%	9.60%	2.06%	1.56%	27.57%	18.41%
ที่อยู่อาศัย	4.48%	3.76%	3.67%	3.67%	4.25%	3.68%	5.42%	6.56%
บริหารราชการและป้องกันประเทศ	8.97%	5.93%	12.81%	-0.72%	7.01%	2.98%	3.13%	3.82%
บริการ	8.80%	10.15%	8.52%	7.75%	6.65%	4.80%	10.36%	9.48%
อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ	6.33%	4.06%	7.25%	7.13%	3.51%	4.69%	8.18%	10.98%

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 1.1

มีอัตราการหดตัวเป็นร้อยละ 3.10 ในปี พ.ศ. 2530 ส่วนการผลิตในสาขาอุตสาหกรรมได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงปี พ.ศ. 2524 ถึงปี พ.ศ. 2527 และได้มีการขยายตัวอย่างเด่นชัดมากขึ้นในปี พ.ศ. 2530 คือ มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 14.10 นอกจากนี้ยังมีการผลิตในสาขาการผลิตอื่นๆ ที่มีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับสูงและน่าสนใจ ได้แก่ สาขาการก่อสร้าง (Construction) สาขาการบริการ (Services) และสาขาการธนาคาร การประกันภัย และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (Banking Insurance and Real Estate) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงผลของการกระจายตัวของการผลิตในสาขาการผลิต

ในภูมิภาคต่างๆ พบว่า การขยายตัวของการผลิตในสาขาการผลิตต่างๆ ในภูมิภาคได้มีการขยายตัวในพื้นที่บางเขตเท่านั้น คือ มีการขยายตัวอย่างมากโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จากผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค (Gross Regional Product (GRP)) ในตารางที่ 1.4 และ 1.5 จะเห็นได้ว่า สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ประชาชาติในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีสัดส่วนถึงร้อยละ 44-49 ในช่วงปี พ.ศ. 2523-2530 สัดส่วนดังกล่าวก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล และในภาคกลางมีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับสูงกว่าการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาคในพื้นที่อื่นๆ ดังแสดงในตารางที่ 1.6

นอกจากปัญหาการกระจุกตัวตามเขตภูมิภาคต่างๆ แล้วยังพบว่าการกระจุกตัวของการลงทุนในเขตเมืองหลักของภูมิภาคอื่นๆ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันในด้านของรายได้และโอกาสของการดำรงชีพ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค โดยได้บรรจุแผนการกระจายอุตสาหกรรมออกไปสู่ภูมิภาคไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 3 เป็นต้นมา

นอกจากนั้นในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 รัฐบาลได้มีนโยบายการกระจายอุตสาหกรรมต่างๆ ออกไปสู่ภูมิภาค โดยกำหนดในลักษณะของ " แผนพัฒนาพื้นที่เฉพาะ และการพัฒนาเมือง " โดยได้มีการคัดเลือกพื้นที่เฉพาะ 5 แห่ง ได้แก่

1. พื้นที่ 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา จะได้รับการพัฒนาให้เป็น " แหล่งอุตสาหกรรมหลัก " ของประเทศในอนาคต ตามแผนการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่งมีส่วนช่วยกระจายอุตสาหกรรมไม่ให้ไปรวมตัวกันตามบริเวณกรุงเทพมหานคร และจะเป็นการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ดียิ่งขึ้น

ตารางที่ 1.4 ผลิตภัณฑ์ภาค ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2515

หน่วย : ล้านบาท

ภาค	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530
ตะวันออก เอเชียเหนือ	45,186	48,741	54,533	57,467	60,878	59,741	60,733
เหนือ	40,280	42,138	44,469	49,260	51,002	51,191	52,327
ใต้	30,803	32,659	34,107	36,071	37,983	39,853	41,862
ตะวันออก	21,780	24,319	25,336	27,175	29,451	31,562	32,267
ตะวันตก	17,355	20,619	19,323	21,609	22,813	23,185	23,434
กลาง	15,513	15,915	16,361	17,954	18,431	19,158	19,027
กรุงเทพและปริมณฑล	147,523	146,990	161,280	171,118	173,554	187,921	216,711
ทั้งประเทศ	318,439	331,380	355,408	380,653	394,113	412,611	446,361

ที่มา : ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 1.5 สัดส่วนของผลิตภัณฑ์ภาค ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2515

หน่วย : ร้อยละ

ภาค	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530
ตะวันออก	14.19%	14.71%	15.34%	15.10%	15.45%	14.48%	13.61%
เหนือ	12.65%	12.72%	12.51%	12.94%	12.94%	12.41%	11.72%
ใต้	9.67%	9.86%	9.60%	9.48%	9.64%	9.66%	9.38%
ตะวันออก	6.84%	7.34%	7.13%	7.14%	7.47%	7.65%	7.23%
ตะวันตก	5.45%	6.48%	6.07%	6.79%	7.16%	7.28%	7.36%
กลาง	4.87%	4.80%	4.60%	4.72%	4.68%	4.64%	4.26%
กรุงเทพและปริมณฑล	46.33%	44.36%	45.38%	44.95%	44.04%	45.54%	48.55%
ทั้งประเทศ	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

ที่มา : จำนวนจากตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.6 อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ภาค ราคาคงที่ ปี พ.ศ.2515

หน่วย : ร้อยละ

ภาค	2525	2526	2527	2528	2529	2530
ตะวันออกเฉียงเหนือ	7.87%	11.88%	5.38%	5.94%	-1.87%	1.66%
เหนือ	4.61%	5.53%	10.77%	3.54%	0.37%	2.22%
ใต้	6.02%	4.44%	5.76%	5.30%	4.92%	5.04%
ตะวันออก	11.66%	4.18%	7.26%	8.38%	7.17%	2.23%
ตะวันตก	18.81%	-6.29%	11.83%	5.57%	1.63%	1.08%
กลาง	2.59%	2.80%	9.74%	2.66%	3.94%	-0.69%
กรุงเทพและปริมณฑล	-0.36%	9.72%	6.10%	1.42%	8.28%	15.32%
ทั้งประเทศ	4.06%	7.25%	7.10%	3.54%	4.69%	8.18%

ที่มา : จำนวนจากตารางที่ 1.4

2. พื้นที่เฉพาะในภาคตะวันตก โดยเฉพาะในเขตจังหวัดที่มีการผลิตอ้อย น้ำตาล และ สับปะรดกระป๋อง ตลอดทั้งตามบริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันตกที่กิจการประมง และการท่องเที่ยว ได้ทรุดตัวลง จะได้มีการบูรณะขึ้นเป็นพิเศษ

3. พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และพื้นที่ภาคเหนือตอนบนจะได้รับการพัฒนา เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและการบูรณะทรัพยากรที่ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ เป็นพิเศษเพื่อช่วยในการเพิ่มผลผลิตด้านการเกษตร และแก้ปัญหาความยากจน ตามบริเวณชายแดนด้วย

4. พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และการผลิตในบริเวณดังกล่าวให้กระจายมากขึ้น และจะพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนในลักษณะที่ให้ " ทิศหน้า " เข้าสู่ระบบการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีส่วนแก้ปัญหาสังคม และเสริมสร้างความมั่นคงในบริเวณชายแดนภาคใต้มากขึ้น

5. การพัฒนา " เมืองหลัก เมืองรอง และชุมชนชนบท " และการชลอการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาชุมชนระดับเมืองของประเทศให้สามารถรองรับ การขยายตัวของประชากรในเมืองที่จะมีมากขึ้น ให้มี " ระบบชุมชนระดับเมือง " ที่มีลักษณะ สมดุลมากขึ้น และเมืองต่างๆ ในส่วนภูมิภาคได้มีบทบาทเป็นฐานเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมของ ภาคนั้นๆ ด้วย โดยพยายามจะลดบทบาทของกรุงเทพมหานครลงในขณะเดียวกัน

อีกทั้งในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 รัฐบาลก็ได้มีนโยบายที่จะเพิ่มบทบาทของภาคเอกชน และยังมีความมุ่งหวังที่จะมีการพัฒนา และการกระจายอุตสาหกรรม หรือการลงทุนออกไปสู่ภูมิภาค ดังจะเห็นได้จากส่วนหนึ่งของแผนฯ 6 คือ

1. การเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านทรัพยากรมนุษย์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ ทบวงบทบาทหน้าที่ของรัฐ และเน้นบทบาทของเอกชน ให้มากขึ้น ในการพัฒนาประเทศ ไม่เฉพาะแต่ด้านการผลิตเท่านั้น แต่ได้รวมถึงการให้บริการ ฟื้นฟูบางประการซึ่งเคยเป็นหน้าที่ของรัฐอีกด้วย

2. ปรับปรุงระบบการผลิต การตลาด และยกระดับคุณภาพปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อกระตุ้นให้ต้นทุนสินค้าลดลง กระจายชนิดสินค้าให้มากขึ้นควบคู่ไปกับการขยายตลาด ซึ่งทำให้ สินค้าไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลก ได้ดียิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็จะเน้นการพัฒนาาระบบตลาดในประเทศไปพร้อมๆ กัน

3. มุ่งกระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ภูมิภาค และชนบท โดยให้ยึดกลุ่มผู้ผลิตที่มีรายได้น้อยทั้งในภูมิภาค และชนบท เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่ควรได้รับผลจากการพัฒนาประเทศ ได้แก่ การกระจายการผลิตทางอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมขนาดย่อม และอุตสาหกรรมในภูมิภาค อุตสาหกรรมวิศวกรรม เพื่อเพิ่มรายได้และสร้างงานให้แก่ประชาชนทั้งในเมือง และชนบท

ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาล ได้เล็งเห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการกระจายอุตสาหกรรมออกไปในภูมิภาค คือ

1. เป็นการกระจายความเจริญสู่ต่างจังหวัด แก้ไขปัญหาการกระจายรายได้ และปัญหาแรงงานส่วนเกินในต่างจังหวัด และวางรากฐานในอันที่จะพัฒนาต่อเนื่องไป โดยการสร้างงานและรายได้ การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
2. เป็นการลดปัญหาของกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ด้วยการลดความแออัดปัญหาการจราจรและการขนส่ง ลดปัญหาและค่าใช้จ่ายในการลงทุนพัฒนาสาธารณูปโภค และสาธารณูปการในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ลดปัญหาสังคม เนื่องจากการเกิดชุมชนแออัดของคนอพยพจากต่างจังหวัด ลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และมลภาวะเนื่องมาจากการกระจุกตัวของโรงงานในกรุงเทพฯ และปริมณฑล

จากแผนพัฒนาฯ ในแต่ละฉบับที่ผ่านมาทำให้เกิดโครงการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ โดยมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาพื้นที่ต่างๆ ที่มีศักยภาพ เช่น โครงการพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก (Eastern Seaboard) โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก และล่าสุดรัฐบาล ได้อนุมัติให้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาถึงโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Southern Seaboard) จึงนับเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการผลิตในสาขาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการ และการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ เพื่อรองรับการพัฒนาและการขยายตัวของเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่นั้นๆ อย่างไรก็ตามแนวนโยบายในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบ หรือมีผลดี-ผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจของพื้นที่เฉพาะเหล่านี้มากน้อยเพียงไร ทั้งผลต่อการจ้างงาน การกระจายรายได้ และผลต่อโครงสร้างการผลิต เป็นต้น ดังนั้นการศึกษาถึงผลกระทบเหล่านี้ เพื่อหาแนวทางแก้ไข และปรับปรุงแนวนโยบายการพัฒนาที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่ต้อยกว่าการจัดสร้างแผนพัฒนา การศึกษาที่จึงพยายามศึกษาถึงโครงสร้างเศรษฐกิจของพื้นที่เฉพาะ โดยได้เลือกภาคใต้เป็นพื้นที่เป้าหมายของการศึกษา เนื่องจากภาคใต้

เป็นภาคที่มีศักยภาพ มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรแร่ธาตุ ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ทางด้านพืชผลจึงมีสูงทั้งในการพัฒนา เป็นอย่างสูง นอกจากนี้ภาคไต้หวันยังมีชายฝั่งทะเลที่สวยงามสามารถทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งได้ เป็นอย่างดี และยังมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นท่าเรือน้ำลึก หรือท่าเรือชายฝั่งจึงมีโอกาสนในการพัฒนา เป็นศูนย์กลางการเดินเรือ ดังแสดงในภาพที่ 1.1 ในขณะที่รัฐบาล ได้ให้ความสำคัญอย่างมากต่อโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ โดยอนุมัติให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ เพื่อศึกษาถึงความเหมาะสมของโครงการพัฒนาต่างๆ ดังนั้นการศึกษานี้จึง ได้วิเคราะห์ผลกระทบจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ตลอดจนเสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมต่อโครงสร้างการผลิตของภาคใต้ โดยเป็นการประยุกต์ใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค

1.2 วัตถุประสงค์ ขอบเขต และวิธีการศึกษา

1.2.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

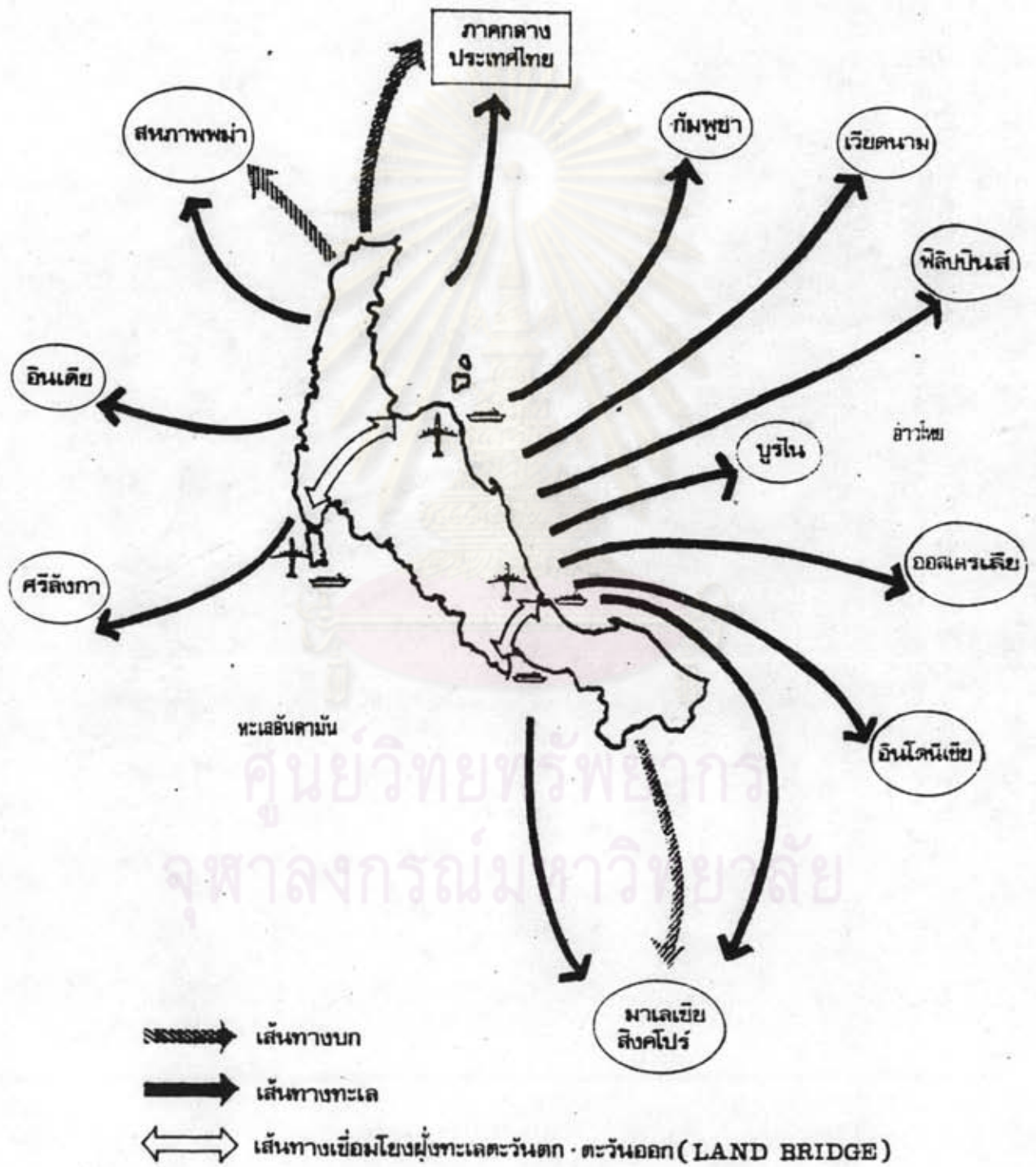
การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์หลักของการศึกษา คือ การวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการใช้นโยบายการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ที่มีต่อรายได้ของภาค การว่างงาน และผลกระทบต่อโครงสร้างผลผลิตในสาขาที่สำคัญๆ ของภาคใต้ ตลอดจนการเสนอแนะนโยบายการพัฒนาที่เหมาะสมต่อโครงสร้างการผลิตของภาคใต้ โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค เป็นเครื่องมือในการศึกษา

2. วัตถุประสงค์รองของการศึกษา คือ เสนอแนะวิธีการจัดสร้าง และจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค โดยไม่มีการสำรวจ (Nonsurvey Regional Input-Output Tables) ของภาคใต้

1.2.2 ขอบเขตของการศึกษา

1. การศึกษานี้ศึกษาเฉพาะกรณีของภาคใต้ (Single Regional Input-Output Tables)
2. จัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตของภาคใต้ ปี พ.ศ. 2528 (ค.ศ. 1985) โดยไม่มีการสำรวจ และใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตของประเทศ ในปี พ.ศ. 2528 (ค.ศ. 1985) เป็นฐานในการศึกษา และตารางปัจจัยการผลิต-

ภาพที่ 1.1 เส้นทางเดินเรือในอนาคต

ผลผลิตภาคที่จัดสร้าง มีขนาด 38 คูณ 38

1.2.3 วิธีการศึกษา

1. ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยทั่วไปของภาคใต้
2. จัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค ปี พ.ศ. 2528 (ค.ศ. 1985) โดยไม่มีการสำรวจ ขนาด 38 คูณ 38
3. ทดสอบตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาคที่ได้จัดสร้างขึ้น
4. ศึกษาผลกระทบของนโยบายทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่มีต่อการผลิตของภาคใต้ โดยการ Simulation ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค โดยไม่มีการสำรวจเพื่อเปรียบเทียบผลของแต่ละนโยบาย คือ
 - ผลของการดำเนินนโยบายตามแนวโน้มในอดีตที่ผ่านมา
 - ผลของการดำเนินนโยบายตามโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคใต้ (Southern Seaboard Project)
5. เสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมต่อการพัฒนาในโครงการพัฒนานั้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในปัจจุบันได้มีการนำเอาเทคนิคของตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์วิจัย และวางแผนทางด้านเศรษฐกิจทั้งระดับจุลภาค (Micro Analysis) และมหภาค (Macro Analysis) มากขึ้นตามลำดับ เช่น การนำมาประยุกต์ใช้วิเคราะห์ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Analysis) การวิเคราะห์ด้านประชากรและกำลังคน (Population Models) และการวิเคราะห์การค้าระหว่างประเทศ (Foreign Trade in National Models) เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถนำมาวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยการผลิต เช่น การศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการผลิตของหน่วยการผลิตใดๆ ต่อหน่วยการผลิตอื่น การศึกษาถึงระดับการบริโภคของครัวเรือนและรัฐบาล การสะสมทุน การเปลี่ยนแปลงสินค้าคงเหลือ และระดับการจ้างงาน ตลอดจนการคาดคะเนสภาวะทางเศรษฐกิจอย่างมีหลักเกณฑ์ และแม่นยำยิ่งขึ้น

ส่วนการใช้ประโยชน์จากตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาคก็มีได้ด้อยไปกว่าการใช้ประโยชน์จากตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับชาติ แต่การศึกษาตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาคจะให้ประโยชน์มากกว่าการศึกษาเพียงตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับชาติ ทั้งนี้เนื่องจากสามารถทำให้ทราบถึงการไหลเวียน(Flow) ของสินค้าระหว่างภาคต่างๆ ของประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และใช้ในการวางแผนการกำหนดเขตที่ตั้งของแหล่งผลิตสินค้าต่างๆ(Locations) ของประเทศ อย่างไรก็ตามตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับชาติยังเป็นเครื่องมือที่ได้รับความนิยมในการศึกษามากกว่าตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับชาติเป็นการรวบรวมข้อมูลของทั้งประเทศโดยมีต้องจำแนกถึงการผลิต และการขนถ่ายสินค้าระหว่างภาคเศรษฐกิจต่างๆ จึงมีความประหยัดด้านงบประมาณและเวลาในการจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับประเทศ

นอกจากนี้การศึกษาในครั้งนี่ยังก่อให้เกิดประโยชน์อีกหลายประการ ดังนี้

1. สามารถทราบถึงโครงสร้างการผลิต สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมาของภาคได้
2. สามารถทราบถึงแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตของภาคได้
เมื่อมีการใช้นโยบายการพัฒนาดังกล่าว
3. สามารถทราบถึงแนวทาง และวิธีการในการสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค และนำไปประยุกต์ใช้กับภาคอื่นๆ
4. เมื่อมีการจัดทำตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค ก็จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของสาขาการผลิตต่างๆ และผลต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

1.4 แนวความคิด และทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

แนวความคิดที่สำคัญของการศึกษานี้ คือ การหาแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของภาคได้ โดยใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตของภาคได้ งานศึกษาที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์จากตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับประเทศ(National Input-Output Tables) ดังจะเห็นได้จากงานศึกษาที่ผ่านมา

ได้แก่ An Analytical Framework for Regional Development Policy Cambridge (Leven, C.L., Legler, and P. Shapiro., Mass. M.I.T. Press, 1970.) A Social Accounting System for Regional Development Planning (Barnard, J.R. Journal of Regional Science, 9(1969), 109-115.) และ The Use of Models in Structure Planning (Massey, D.B. and M. Cordey-Hayes., Town Planning Review, 42(1971), 22-44.) เป็นต้น งานศึกษาเหล่านี้ และงานศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต จะเป็นการประเมินทางเลือกของนโยบายหรือการวางแผน ระบบเศรษฐกิจในระดับประเทศ

สำหรับการสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับชาติของประเทศไทยได้เริ่มมาเป็นเวลากว่า 20 ปี โดยเริ่มแรกเป็นเพียงตารางขนาดเล็ก คือ จำแนกเป็นสาขาใหญ่เพียง 3 ถึง 11 สาขาเท่านั้น เช่น งานศึกษาของ ดร. วิจิตวงศ์ ณ. ป้อมเพชร ได้สร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตขนาด 3 คูณ 3 ขึ้นสำหรับปี พ.ศ. 2494 (ค.ศ. 1951) ต่อมา ดร. ล้าฉวน น้าประเสริฐ ได้สร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตขนาด 11 คูณ 11 ในปี พ.ศ. 2497 (ค.ศ. 1954) โดยการนำเอาค่าสัมประสิทธิ์ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตของประเทศอินเดีย และ ไนจีเรียมาสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตของประเทศไทย หลังจากนั้นก็ได้มีความพยายามจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตอย่างละเอียดของประเทศไทยมาเป็นลำดับ แต่เป็นการจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับประเทศ

อย่างไรก็ตามการศึกษาถึงบทบาทของรัฐบาล หรือ นโยบายเศรษฐกิจ หรือ ผลกระทบของการผลิตของสาขาการผลิตต่างๆ ในภาค หรือ ในระบบเศรษฐกิจขนาดย่อย (เล็กกว่าระดับประเทศ) รวมทั้งการศึกษาถึงผลกระทบระหว่างระบบเศรษฐกิจขนาดย่อยด้วยกันเอง ก็มีความสำคัญไม่น้อยกว่าการศึกษาในระดับประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ของระดับอุปสงค์ และอุปทานภายในระบบเศรษฐกิจย่อยเหล่านี้หรือระหว่างระบบเศรษฐกิจย่อยด้วยกันเอง หรือ ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจใหญ่กับระบบเศรษฐกิจย่อย

ดังนั้นจึงมีการพัฒนาแนวความคิด และวิธีการสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค หรือระบบเศรษฐกิจย่อย (Regional Input-Output Tables) และความต้องการศึกษาตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่ในระดับภาค ได้ขยายตัว

อย่างรวดเร็วในช่วง 3-4 ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งสามารถพบได้จากงานศึกษาที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่ เป็นผลการศึกษาของนักวิชาการในต่างประเทศ ได้แก่ Some Empirical Results and Problems of Regional Input-Output Analysis(Isard, W. in W.Leontief(ed.), Regional Analysis : An Interindustry Model of Utah(Moore, F.T. and J.W.petersen. , Review of Economics and Statics, 37(1955), 368-383.) และ A Note on Regional Input-Output Models(Su,T.Y. Southern Economic Journal,37(1970),325-327.) เป็นต้น

แต่การจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตในระดับประเทศ หรือภาคต้องประสบกับปัญหาในการจัดสร้าง เนื่องจากมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลเป็นจำนวนมากและจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ(Accurate) ดังนั้นจึงต้องมีการสำรวจ(Survey) เพื่อรวบรวมข้อมูลเหล่านั้น แต่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนมากด้วยการสำรวจมีผลทำให้ต้องสูญเสียงบประมาณและเวลาค่อนข้างสูง นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ถูกต้องนัก หรือผลของการประเมินข้อมูลเหล่านั้นอาจล่าช้ากว่าความต้องการใช้

ดังนั้นจึงมีการพัฒนาวิธีการจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาคหรือการปรับปรุงตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาคที่มีอยู่ โดยใช้ข้อมูลที่มีการสำรวจอยู่ทั่วไป(Empirical Survey) เพื่อใช้ในการคาดประมาณ(Estimate) ค่าสัมประสิทธิ์ต่างๆของตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิต ซึ่งเรียกว่า การจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค โดยไม่มีการสำรวจ แต่การศึกษาลักษณะนี้ก็อาจประสบกับปัญหาของการขาดความแม่นยำเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการสำรวจ อย่างไรก็ตามวิธีการจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค โดยไม่มีการสำรวจก็ยังเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวิธีการที่ประหยัดทั้งค่าใช้จ่ายและเวลา และเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่สามารถศึกษาถึงพฤติกรรมของภาคเศรษฐกิจนั้นๆ งานศึกษาที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค โดยไม่มีการสำรวจ เพื่อใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจย่อย

จะเป็นงานศึกษาในต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ The Impact of Steel upon the Greate New York-Philadelphia Industrial Region(Isard,W. and R.E. Kuenne. Review of Economic and Statistics,35(1953),289-301.) เป็นต้น

สำหรับงานศึกษาดารารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาคในประเทศไทยที่ผ่านมา ได้แก่ Thailand Interzonal Input-Output Tables with Reference to East Thailand Methodology (Somboonpanya, Borwornsri United Nation, Asian and Pacific Development Institute. June 1980.) เป็นการสร้างตารางปัจจัยการผลิตภาคกรณีภาคตะวันออก และมีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเขตเศรษฐกิจ (Zone) โดยแบ่งออกเป็น 4 เขตเศรษฐกิจ โดยเขตที่ 1 ได้แก่ จังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง เขตที่ 2 ได้แก่ จังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทรา เขตที่ 3 ได้แก่ จังหวัดนครนายก และปราจีนบุรี และเขตที่ 4 คือ ส่วนที่เหลือของประเทศทั้งหมด (Residual) อย่างไรก็ตามการสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาคนี้ได้แบ่งประเภทของอุตสาหกรรมตามหมวดหมู่ของรายได้ประชาชาติ โดยไม่ได้แสดงถึงลักษณะเฉพาะของการผลิตในภาคหรือในนั้นที่ จึงอาจจะไม่มี ความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อภาคเศรษฐกิจนั้น

นอกจากงานศึกษาของ Somboonpanya แล้วปัจจุบันยังไม่มี การจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาคในระดับที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบ และความเชื่อมโยงของการผลิตภายในระบบเศรษฐกิจย่อยเหล่านั้น การวิเคราะห์เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นเพียงการศึกษาจากข้อมูลผลิตภัณฑ์ระดับจังหวัด โดยไม่ได้แสดงถึงความสัมพันธ์ของสาขาการผลิตต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูล และงบประมาณในการรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ ดังนั้น การจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตภาค โดยไม่มีการสำรวจ จึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการแสดงภาพรวมของระบบเศรษฐกิจในภาคนั้นๆ นักวิชาการหลายท่าน จึงได้มีการพัฒนาแนวความคิด และวิธีการจัดสร้างตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตระดับประเทศ และระดับภาค โดยใช้เวลาและงบประมาณน้อยที่สุด แต่มีความแม่นยำและเที่ยงตรงมากที่สุด วิธีการเหล่านี้ ได้แก่ Location Quotient Procedures, Commodity-Balance or Supply-Demand Pool Procedure (SDP) และ An Iterative Simulation Procedure เป็นต้น